

**Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка**

Кафедра теорії та методики фізичної культури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор НН інституту фізичної
культури

_____ М.О.Лянной
«_1_»__09_____2025

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

Методологія і організація наукових досліджень

Спеціальність А4 Середня освіта (Фізична культура)

Інституту фізичної культури

Європейська кредитно-трансферна система
організації освітнього процесу

Погоджено науково-методичною комісією

НН Інституту фізичної культури

«_1_»__09_____2025р

Голова _____

к. пед. наук., доцент Л.В.Мороз

Розробник: Томенко О.А., д. фіз. вих., професор кафедри теорії та методики фізичної культури

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри теорії та методики фізичної культури

Протокол № 1 від « 30 » _____ 08 _____ 2025 р.

Завідувач кафедри _____ (П.Ф.Рибалко)

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Напрямок підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Освітній ступінь: магістр	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 90		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		1-й	2-й
		Лекції	
		10 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		8 год.	4 год.
		Консультації	
		2	2
		Самостійна робота:	
		70	80
		Вид контролю: екзамен	

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна є обов'язковою згідно освітньо-професійної програми і введена для викладання з **метою** формування у майбутніх магістрів фахових компетентностей, серед яких:

- здатність до науково-дослідницької діяльності у фізичній культурі, до формулювання, аналізу та вирішення наукових проблем на емпіричному й теоретичному рівнях шляхом застосування загальнонаукових і спеціальнонаукових методів дослідження, готовність постійно оновлювати та накопичувати власні знання в результаті експериментального здобуття нових знань;
- здатність організовувати експериментальні дослідження у сфері фізичної культури із застосуванням технічних засобів, цифрових технологій і методів обробки результатів.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення методології і організації наукових досліджень є фундаментальні знання з філософії, логіки, інформатики, медико-біологічних дисциплін, основ наукових досліджень, а також навички аналізу й реферування текстових матеріалів.

3. Результати навчання за дисципліною

<p>Знання</p>	<p>Знати теоретико-методичні основи фізичного виховання різних груп населення, технології здоров'язбереження, розвитку рухових умінь і навичок та фізичних якостей, гігієнічні основи діяльності у сфері фізичної культури Знати сучасні концепції гармонійного рухового, функціонального, інтелектуального та духовного розвитку людини</p>	
<p>Уміння</p>	<p>Здатність до науково-дослідницької діяльності у фізичній культурі, до формулювання, аналізу та вирішення наукових проблем на емпіричному й теоретичному рівнях шляхом застосування загальнонаукових і спеціальнонаукових методів дослідження, готовність постійно оновлювати та накопичувати власні знання в результаті експериментального здобуття нових знань</p> <p>Здатність організовувати експериментальні дослідження у сфері фізичної культури із застосуванням технічних засобів, цифрових технологій і методів обробки результатів</p>	<p>ПРН 9. Володіти навичками аналізу, систематизації та оцінки передового педагогічного досвіду фізичного виховання для подальшого використання на практиці його найкращих напрацювань і основних концепцій, включаючи можливість бути наставником молодших колег у вдосконаленні педагогічної майстерності</p> <p>ПРН 11. Організовувати наукові дослідження, здійснювати пошук, обробку та аналіз інформації з різних джерел державною та іноземною мовами, вчитися і оволодівати сучасними знаннями для їх подальшої реалізації в практичній діяльності, визначати об'єкт і предмет дослідження, володіти методологією проведення наукових досліджень</p> <p>ПРН 12. Використовувати в процесі професійної діяльності для розв'язання актуальних проблем загальнонаукові і спеціальнонаукові методи емпіричного й теоретичного рівнів</p> <p>ПРН 17. Відстоювати власну позицію, відповідально ставитись до виконання професійних обов'язків, мати сформовану мотивацію до здійснення професійної діяльності, нетерпимість до проявів корупції, дотримуватися принципів етики, академічної доброчесності, таймменеджменту, здатність продовжувати навчання протягом життя</p> <p>Вказані програмні результати досягаються за допомогою</p>

		використання комбінації наступних методів: словесний метод та метод наочності на лекційних заняттях, практичний метод на практичних заняттях та науково-дослідницькі методи під час самостійної роботи (аналізу, синтезу, абстрагування) Для оцінки сформованості даного результату навчання використовуються: практичні завдання та виконання індивідуального навчально-дослідного завдання у вигляді реферату
Комунікація	Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.	
Автономія та відповідальність	Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізовувати свої права та обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, нетерпимості до корупційної поведінки, поважне ставлення до права й закону, володіння достатнім рівнем професійної правосвідомості.	

4. Критерії оцінювання результатів навчання Загальні критерії

Шкала ЕКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	Контрольні заходи виконані лише з незначною кількістю помилок. Оцінка виставляється за повні, систематичні, логічно викладені знання. Студент повинен розуміти суть методології та особливості організації наукових досліджень, вільно оперувати науковими фактами стосовно проблеми власного наукового дослідження, адекватно добирати методи наукового дослідження. Він повинен володіти категоріальним апаратом науки, мати власну позицію по суті поставлених питань.
82-89	Контрольні заходи виконані вище середнього рівня з кількома помилками. Оцінка передбачає, що, в цілому володіючи матеріалом, аспірант допускає незначні неточності та окремі помилки, виклад недостатньо систематизований, розуміння суті понять та категорій не завжди чітке.
74-81	Контрольні заходи виконані вірно з певною кількістю суттєвих помилок. Оцінка передбачає, що, в цілому володіючи матеріалом, Студент допускає незначні неточності та окремі помилки, виклад недостатньо систематизований, розуміння суті понять та категорій не завжди чітке.
64-73	Контрольні заходи виконані посередньо, зі значною кількістю недоліків. Оцінка виставляється студенту, який має суттєві недоліки у викладі навчального матеріалу, має прогалини у знаннях, потребує навідних питань і не може самостійно побудувати логіку відповіді. Разом з тим оцінка "задовільно" передбачає засвоєння вузлових питань, розуміння суті основних проблем курсу.

60-63	Виконання контрольних заходів задовольняє мінімальним критеріям. Оцінка виставляється студенту, який має суттєві недоліки у викладі навчального матеріалу, має прогалини у знаннях, потребує навідних питань і не може самостійно побудувати логіку відповіді. Разом з тим оцінка “задовільно” передбачає засвоєння вузлових питань, розуміння суті основних проблем курсу.
35-59	Студенту надається можливість скласти оговорені контрольні заходи для поліпшення підсумкової оцінки. Оцінка виставляється аспіранту, який не розуміє суті поставлених питань, не має знань основних проблем та понять курсу методології і організації наукових досліджень, не орієнтується в змістові основних понять науки.
1-34	Студент повинен повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни.

Розподіл балів

Поточне оцінювання					Підсумковий контроль (ІНДЗ)	Сума
Розділ 1			Розділ 2			
T1	T2	T3	T4	T5	25	100
15	15	15	15	15		
Поточний контроль						
10	10	10	10	10		
Контроль самостійної роботи						
5	5	5	5	5		

5. Критерії поточного оцінювання на кожному практичному занятті

За кожне заняття можна набрати до «15» балів за відповідь і творчу роботу (максимальна кількість балів за всі заняття – 75), «5» бали за контроль самостійної роботи (максимальна кількість балів – 25).

У випадку теоретичного опитування або контролю самостійної роботи вони оцінюються від 0 до 3 балів:

Оцінка «3 бали». Вільно володіє навчальним матеріалом, виявляє особливі творчі здібності. Без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати необхідну інформацію для прийняття рішення. Переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.

Оцінка «2 бали». Вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.

Оцінка «1 бал». Відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.

Оцінка «0 балів». Виклад матеріалу нелогічний, непослідовний, поверхневий, безсистемний. Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

У випадку виконання практичних завдань вони оцінюються від 0 до 5 балів за ступенем повноти виконання.

Під час оцінювання завдань:

- враховується ступінь засвоєння матеріалу;
- здійснюється індивідуальний підхід;
- застосовується публічність оцінки.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) виконується відразу після затвердження теми кваліфікаційної роботи (вибору теми реферату) протягом навчального семестру, оцінюється до 25 балів і представляється у вигляді виконання реферату, обсягом до 30 сторінок друкованого тексту згідно вимог щодо оформлення наукових робіт. Обов'язковими складовими є вступ роботи, опис методів та організації дослідження, список використаних джерел.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	Добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	Задовільно
60 – 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Вивчення предмету завершується екзаменом. У процесі вивчення для контролю використовуються усні опитування, практичні завдання, для контролю самостійної роботи використовується підготовка презентацій. Виконання індивідуального науково-дослідного завдання у вигляді наукового реферату за обраною темою.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1 Інформаційний зміст дисципліни

Розділ 1. Методологія наукових досліджень

Тема 1. Система підготовки наукових кадрів в Україні і за кордоном

Тема 2. Вибір проблеми і напрямів наукових досліджень

Тема 3. Методологія наукового дослідження

Розділ 2. Методи і організація наукових досліджень

Тема 4. Порядок роботи з науковою літературою та пошук джерел інформації

Тема 5. Соматометричні і фізіометричні методи наукового дослідження

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		Лек	Пр	конс	Ср		лек	пр	Конс	Ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Розділ 1. Методологія наукових досліджень										
Тема 1. Система підготовки наукових кадрів в Україні і за кордоном	18	2			16	18				18
Тема 2. Вибір проблеми і напрямів наукових досліджень	18	2	2		14	18				18
Тема 3. Методологія наукового дослідження	18	2	2		14	18	2	2		14
Разом за розділом	54	6	4		44	54	2	2		50
Розділ 2. Методи і організація наукових досліджень										
Тема 4. Порядок роботи з науковою літературою та пошук джерел інформації	18	2	2		14	18	2	2		14
Тема 5. Соматометричні і фізіометричні методи наукового дослідження	18	2	2	2	12	18			2	16
Разом за розділом	36	4	4	2	26	36	2	4	2	30
Разом	90	10	8	2	70	90	4	6	2	68

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Система підготовки наукових кадрів в Україні і за кордоном	2
2	Вибір проблеми і напрямів наукових досліджень	2
3	Методологія наукового дослідження	2
4	Порядок роботи з науковою літературою та пошук джерел інформації	2
5	Соматометричні і фізіометричні методи наукового дослідження	2
Разом		10

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Обґрунтування актуальності наукових досліджень у фізичній культурі і спорті	2
2	Вибір проблеми і напрямів наукових досліджень	2
3	Інформаційна база наукового дослідження. Робота з науковими джерелами.	2
4	Спеціальні методи наукових досліджень для визначення фізичного стану	2
	Разом	8

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Актуальні напрями наукових досліджень у сфері фізичного виховання, спорту та фізичній терапії	16
2	Сутність і різновиди наукового експерименту	14
3	Методи визначення фізичного стану	14
4	Статистичні методи обробки результатів експериментальної частини	14
5	Правила оформлення кваліфікаційних робіт. Антиплагіатна перевірка робіт.	14
	Разом	72

7. Рекомендовані джерела інформації

1. Антомонов М.Ю. Математична обробка і аналіз медико-біологічних даних / М.Ю. Антомонов. К.; 2006. 558с.

2. Гуторов О. І. Методологія та організація наукових досліджень : навчальний посібник. Харків: ХНАУ, 2017. 272 с.
3. Гуменна О. А. Основи наукових досліджень: навч. посіб. для студ. спец. «Фізична культура» / О. А. Гуменна. Суми: СумДПУ, 2007. 100 с.
4. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Організація та методологія наукових досліджень: навч. посіб. Харків: Право, 2017. 448 с.
5. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Методологія наукових досліджень: підручник. Харків: Право, 2019. 368 с.
6. Євтушенко М.Ю., Хижняк М.І. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник – Центр учебной літератур, 2019. 350с.
7. Костюкевич В. М., Коннова М. В. Методологія наукових досліджень: навчальний посібник. Вінниця, 2017. 172с.
8. Конверський А. Основи методології та організації наукових досліджень. К. : Центр навчальної літератури, 2017. 350 с.
9. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник / О.В. Крушельницька. К. : Кондор, 2006. 206с.
10. Круцевич Т.Ю. Наукові основи фізичного виховання: лекція для студентів і аспірантів. – К.: Знання України, 2001. 23с.
11. Методологія наукових досліджень [Текст] : навч. посіб. / Ладанюк А. П., Власенко Л. О., Кишенько В. Д. ; Нац. ун-т харч. технологій. Київ : Ліра-К, 2018. 351 с.
12. Методологія та організація наукових досліджень: Навч. посіб./ І.С. Добронравова, О.В. Руденко, Л.І. Сидоренко та ін.; за ред.. І.С. Добронравової(ч.1), О.В. Руденко(ч.2).-К.: ВПЦ «Київський університет», 2018. 607с.
13. Методичні рекомендації з виконання дипломних робіт за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр» за напрямом підготовки 8.01020101 «Фізичне виховання» / [уклад.: О.А. Томенко, Т.О. Лоза] Суми: Вид-во СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2015. 52 с.
14. Романчуков В.І. Основи наукових досліджень: Навч. посібник / В.І. Романчуков. К. : Центр учебної літератури, 2007. 254с.
15. Шидакова-Каменюка О. Г., Самохвалова О. В., Олійник С. Г., Кравченко О. І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. Посібник. Х. : ХДУХТ, 2017. 187
16. Шиян Б.М., Вацеба О.М. Теорія і методика наукових педагогічних досліджень у фізичному вихованні і спорту. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2008. 275с.

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Excel for Windows – пакет програм для створення статистичних таблиць, діаграм, графіків, обробки первинної інформації методом середніх величин; мультимедійний проектор, екран, презентації до лекцій.

Роздатковий матеріал (таблиці, схеми, рисунки, зразки анкет).

Програма дисципліни, матеріал для тестування, картки, періодична і наукова література, доступ до бібліотечних і мережових джерел інформації.

Експрес-аналізатор частоти пульсу «Олімп», крокоміри портативні, обладнання для антропометричних вимірювань.